

Tezaurus vybraných významných pojmů

Veřejná politika – mezi její relevantní pojmy zahrnujeme soubor, pro něž je společným jmenovatelem slovo veřejný, tj. *veřejný zájem, veřejný sektor, veřejné finance, veřejné statky a veřejné právo*.

- zajímá se o sociálně politický proces vedoucí k uspokojování konkrétních, diferencovaných lidských potřeb určitého společenství, jejichž uspokojení nemůže být zprostředkováno výlučně soukromým sektorem.

Sociální politika – zkoumání procesu tvorby a realizace politiky dotýkající se vztahu jedinců a sociálních podmínek jejich života.

⇒ SP použita (v komparaci) k vymezení témat VP

Veřejná politika vs. politická věda

- VP, analyzuje formování a prosazování veřejného zájmu veřejným sektorem (zabývá se věcnými problémy a způsoby jejich řešení, je zde vazba na ekonomii (veřejná a institucionální ekonomie))
- politická věda, zajímá ji jak zájem soukromý, tak zájem veřejný (zabývá se vykonstruovanými problémy (bojem o moc))

Vymezení **veřejné politiky** jako **vědní disciplíny**: disciplína, která užívá výkladových rámců ekonomie, politologie, práva, sociologie, antropologie a dalších disciplín k analýze procesů formování a uplatňování diferencovaných veřejných zájmů. VP je průřezovou vědní disciplínou přesahující hranice tradičních sociálních věd (tématickou strukturou, výzkumnými metodami...)

Vztah veřejné politiky a veřejné správy

- VS se zabývá zaběhnutými rutinními činnostmi v rámci předem daných regulativů
- VP si klade pořádnější úkoly, hledá nové způsoby řešení nových otázek (potenciál inovace)

2 klíčové modely – koncepty veřejné politiky dle Lindbloma:

1. společnost řízená rozumem – model vedený rozumem elity, analýzou, „vědou“. Odpovídá se na otázku: „Co je nejlepší pro společnost?“ Základním regulativem, na který se spoléhá, je správa.
2. lidský intelekt je omezený, je třeba užívat jiných způsobů, jak vést společnost. Model staví na uplatnění preferencí lidí, na výsledcích jejich sociálních interakcí, které jsou náhražkami závěrů z analýz. Základní regulativem, na který se spoléhá, je trh.

↑ 2 extrémny: ani jeden nevystihuje životní situaci aktérů – realita mezi modely!! (⇒ otázka místa pro občanský sektor)

Dror – lidstvo nevytvořilo zatím odpovídající rozhodovací mechanismy, který by řešily problémy, jež si lidstvo vytváří (chudoby, ekologie..)

Modely veřejných politik

- A. Utilitarismus
- B. Rawlsův princip spravedlnosti
- C. Neoliberalismus (libertinismus)
- D. Úplné rovnostářství
- E. Zachování institucionálních hodnot – konzervatismus
- F. Zmenšení nerovnosti
- G. Kritérium lidské důstojnosti
- H. Kultivace a uplatnění lidského potenciálu
- I. Trvale udržitelný způsob života

A. Utilitarismus - Bentham vymezil cíl směřování lidské společnosti jako zajištění maximálního blaha pro maximální počet lidí (kritici poukazují na komplikace spojené s určením užitek a jejich agregací) – ohrožuje dlouhodobou politickou stabilitu

B. Rawlsův princip spravedlnosti – kritika předchozího: soustředí se na ty, co dostávají nejméně (tj. maximální blaho tomu nejméně preferovanému při zachování minimálního standardu ostatním)

C. Neoliberalismus – funkce státu je třeba redukovat na minimum, úloha „hlídače“

D. Úplné rovnostářství – Kambodža (Rudí Khmérové) – absolutní rovnost všech

E. Konzervatismus – sází na tradiční instituce (církve, rodina) – jsou osvědčené, tak proč riskovat změnu ☹, vlídnější k regulačním funkcím státu

F. Zmenšení nerovnosti – nebyl popřen trh, ale nestačí!, je třeba určité korekce (⇐ z předpokladu, že neexistuje přímá úměra mezi přístupem ke zdrojům a štěstím), různě rozdělené zdroje mezi lidmi, ale čím rovnoměrnější rozdělení sumy statků, tím vyšší hodnota funkce sociálního blaha !!!

G. Kritérium lidské důstojnosti – reakce na II. světovou válku – cílem společenského rozvoje: maximální odstranění lidského neštěstí a utrpení; ať je situace jakákoliv, je stát odpovědný za lidskou důstojnost svých občanů (aby nebyla ohrožena) ... 1948 Charta o lidských právech, v ČR Základní listina .. – nad politickými systémy

H. Kultivace a uplatnění lidského potenciálu – lidé se nerodí se stejnými dispozicemi a sklony, je třeba poskytnout všem rovné šance na uplatnění jejich předpokladů (rovnost příležitostí), ale nikdo nemůže být nucen, aby těchto podmínek využil

I. Trvale udržitelný způsob života – tento model jako jediný není koncentrován jen na život samotného lidského pokolení, ale na život všech živoucích tvorů na planetě Zemi, je zaměřen na hledání harmonie mezi člověkem a přírodou